

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

Az intelligens szőlész

Én szerintem alig van szebb, szórakoztatóbb és jövedelmezőbb ága a földművelésnek: *mint a szőlészet.*

Szép, mert állandóan fejlődésben van; szórakoztató, mert tanulmányos, s igen jövedelmező lesz, legalább még vagy 15–20 éves, mert kevesen foglalkoznak vele oly mértékben, hogy a bor szükségletet és keresletet teljesen helyre állítsák.

Én, aki nagy vidéket bejártam, s a lapom előfizetői után ítélve én azt látom, hogy az új szőlőkultúrával a valódi szőlészek csak kis mértékben foglalkoznak. Sok idő kell még ahhoz, hogy ezek teljes erővel a szőlészeti terére lépjenek.

Ezen elmaradás oka a köznép nem elég értelmességében, és a pénz hiányában keresendő.

Felette nagy számmal vannak olyanok, akik azt akarják másokkal elhíttetni, hogy már századokkal ezelőtt pusztított a filoxera; ebből azt következtetik le, hogy amint akkor elmúlt, úgy most is elvész. És eme balhit nagy téren foglal helyet, s várják az elpusztulását a filoxerának; – addig pedig földjüket más termények termelésével értékesítik.

Vannak ismét nagy számmal, akik azon nézetben vannak, hogy ha a régi szőlővesszők szűz azaz oly talajba ültetnek, melyben eddig szőlő nem volt: ott a filoxera nem pusztítja el. E mellett bizonyít az, hogy egyes vidékeken az európai faj szőlők ültetését szűz, kötött talajon erősen eszközlik.

Vannak azonban olyanok is, akik ezekben éppen semmit sem biznak, s szívesen telepítenének: de a felújításhoz megkívántató pénzzel nem rendelkeznek.

Van a szőlészek között viszont sok oly egyén, aki sem a szűz földben nem bizik, sem nem hiszi a filoxera elpusztulását

és rendelkeznének is kellő tőkével, azért még sem vagy ha igen: akkor is kis mértékben foglalkoznak az új szőlészettel azért, mert eddig nem szoktak hozzá, hogy oly tekintélyes összeget helyezzenek a szőlészetre, s bizalmatlankodnak mott is benne.

Akik pedig bírnának hajlammal és bátorsággal: pénzt nem rendelkeznek. Ha bár van is némi vagyonuk, kezeik meg van kötve, mert a pénzintézetek általában azt az elvet fogadták el, hogy a szőlőföldre igen csekély kölcsönt adnak, mely alig elégséges a föld fordítására; sőt még a személyes hitelt is megvonják azoktól, akik a szőlészettel foglalkoznának, telepítenek, mert ezen befektetéseket elég helytelenül veszélyesnek nyilvánítják.

A nagy birtokosok, akik nincsennek utalva a szőlészeti jövedelmére, szintén kevés vagy éppen semmi súlyt sem fektetnek a szőlészetre. A sok között elvétve találkozik egy pár, aki nagyobb mérvben foglalkozik a szőlőkultúrával. A kis birtokosok, ügyvédek, orvosok, kereskedők, nagyobb iparosok, s. a. t. közép vagyonú intelligencia az, mely teljes erővel adta magát az új szőlőkultúrának.

Ezek karolják fel a szőlészeti dolgot. Mert intelligenciájuk megérteti velük, hogy az új kultúra célhoz vezet, hogy befektett tőkéjük a jövedelmet biztosan meghozza.

Ezek rendelkeznek tőkével, s nem sajnálnak nagyobb összegeket adni ojtványokért. Szóval az új szőlőkultúra legnagyobb részben ez idő szerint az intelligencia kezében van.

Ha a szőlészeti előhaladása csak magában a pénz áldozatában és készségben állana: akkor megvolna oldva. Csakhogy ez csak egyik részét képezi a kívánalomnak; a másik rész: *a szőlők beállításának kivitele.*

Az intelligens szőlész azonban maga nem végezheti a telepítést, a műveletet; azt és pénzét a vinczellére, a munkásokra bizza.

Különösen kénytelen tenni ezt, ha maga nem ért hozzá, s karba font kezekkel kénytelen néznie, mint semmisül meg befektetett tőkéje a tudatlanság által vezetett kezekben.

Még ki sem ábrándulhat belőle, már az időjárás szeszélyeivel ámitja az értelmetlen vinczellér azért, hogy újból kiadásokra bírja, hogy újból legyen mit elrontania.

Nagyobb telepítéseknél, ahol az ügy élén értelmes és lelki-

ismeretes ember van, ezen eset kevésbé következik be; de kisebb telepítéseknel: ritka esetben nem találni kifogásolhatni valót.

Ez inkább az értelmiség hiány mint a rossz akarat következménye, mely nem engedi őt, a szőlőszet, általa nem ösmert titkaiba betekinteni. És az a hiba, hogy nincs konzekvenciája, melylyel a helytelent, vagy helyeset levonhassa.

Ezt mind tudnia kell az intelligens szőlésznek, s a czélért magának kell megszerezni, legalább az elméleti szakértelmet, melynek alapján vinczellérét tanácsosal ellátja, s munkáját ellenőrizni tudja.

Nem akarom én a derék munkásnép eszét, ügyességét kisebbiteni; de tapasztalatból tudom, hogy idő kell míg az új szőlészlet fogásai vérébe mennek át, midőn azokat ő mind elsajátítja,

Nekem 10—15 éves vinczelléreim vannak, mégis nap-nap után követnek el hibákat; persze azért, mert én azokat felösmerem. S midőn egyesektől teljes megelégedést hallok, tudom, hogy sok esetben abban keresendő az elégedettség, hogy a hibát fel nem ösmerik.

Némelyek eleget hisznek a kivánalmaknak tenni, ha egy vinczellér iskolából kikerült fiatal emberre bizzák a szőlőjüket.

Tisztelet, becsület az egyébként hasznos intézet és tanítványainak! de hát, a kijött fiatal emberek egészen gyengék a szőlők kezelésére.

Eddig hárommal tettem kísérletet, mind a három jeles bizonyítvánnyal volt ellátva, bizon egész idegenek voltak azok a szőlőtáblákban a gyakorlat terén.

Nem azt mondom én, hogy ezután ezek későbbben a gyakorlatban is nem lesznek kiváló jeles szőlészekké, s elvértve nem találkozik egy pár előbb is, de a legnagyobb részére a szőlő felujtást és kezelést önállóan reájok bizni nem lehet.

Aki tehát nagy pénzzel fizetendő, teljes szak emberrel nem rendelkezik, s mégis szőlőt telepít: magának kell azok fogásai-val elveivel megismerkedni, melyek birtokában vinczellérét irányíthatja, munkáját ellenőrizheti, s befektetett tőkájének jövedelmét biztosan élvezendi.

Nagy alkalom erre az értelmesen szerkesztett szakcikkek olvasása.

De itt sem arany mind ami fénylik. A papíron a nyomdafestéken itt is sok vad elfér. Mert hát annyi manapság a tudományos szőlész, mint eső után a gomba! . . . Csakhogy azután a gomba között bolond gomba is van, — legyen figyelmes az értelmiség s konzekvenciájával bírálja meg az állításokat. Ne hidjen el minden zöldet, mert akkor azután éppen semmit sem fog tudni.

Hiszen egynegyedév alatt össze lehet állítani az ellenmondások egész sorozatát. az egyik cikk agyon üti a kézen ojtást, a másik a helyben eszközlött ékojtást itéli el, a harmadik a zöldojtást mondja haszontalannak. Szóval egyik pro a másik kontra beszél; s ha kutatnánk kisülne, hogy emez állításoknak kevés esetben van gyakorlati alapjuk, miután a szőlőszeti cikkekért jól fizetnek, egyik bugyogóból a másikba öltöztetik; sokszor olyanok is, akik a szőlőszetet és borászatot a tányéron és a pohárban ösmerik.

A mellett, hogy jó gyakorlati cikkeket olvasnak, ne sajnáljanak egy kis utazást tenni; egyik másik jól kezelt telepeket szőlőket tekintsék meg, ez azután megadja a gyakorlatiséget. S amit elméletben már megállapított, ha az gyakorlatban is helyes: ő lesz saját szőlőjének a legjobb felügyelő vinczellérje.

A zöldojtásról.

Én is nagy áldozattal léptem az új szőlőkultúra terére, s innen-onnan hatodik éve, hogy az egyik ezrest a másik után dugom bele.

De mielőtt hozzá kezdettem volna, már is nagy figyelemmel kísérem a szőlők új telepítését.

De előszeretettel viseltetem. különösen a zöldojtás iránt úgy fogván fel a dolgot, hogy a zöldojtás a lehető legjobban forrhat össze. Meg azért is, mivel az könnyen eszközölhető.

Ámde légváraimat s reményeimet az 1892-3-dik évi eredmények eléggé lelohasztották, mert zöldojtványaim száma midőn eldönteni kellett egészen alászálltak.

S már már a lemondás terére léptem, midőn e lap igen tisztelt szerkesztőjét felkerestem, s az általa a múlt évben e lapok terén is részletesen bemutatott zöldojtási elméletet s gyakorlati kivitelt úgy magam, de különösen egy huszadik évben levő fiam betanultuk.

Még volt elég idő a zöldojtások készítésére. S fiam a hátra levő időt a legsikeresebb zöldojtással töltötte be; nemcsak ő maga, de még azok is, akiket a t. szerk. urtól tanult újabb fogásokra betanított.

Azért tehát egész bátran merem ajánlani ezen zöldojtási eljárást, melyet a t. szerk. ur ezen lapok mult évi 6 számában feltüntetett.

Gyöngyös, 1895 május hó 24-én.

Ifj Zrupka Ferencz.

Több hasonló nyilatkozatok érkeztek be a jelen és mult évben hozzám azon alkalomból, midőn a zöldojtásnak általam javított eljárását közzétettem. Ezt az egyet is csak azért közlöm, mert ezt egy 25 holdas szőlő tulajdonosa írta; s mivel vannak, akiket az ilyen nyilatkozatok, a kísérletre tette reá bírnak.

Miben tér el az én ojtási eljárásom az ugynevezett baranyai zöldojtási eljárásától, illetőleg ujabban gyakorlott kivitelétől?

A kivitel módozataiban és pedig:

1-ször. Általában az kezdett a zöldojtóknál utóbbi időben szokássá lenni, hogy az ojtáshoz oly nemes gallyat használtak, mely egy kissé már fás. Azt állítják, hogy az ilyen gally nem hervad el olyan könnyen, s így az összeforradásig épen marad.

Nohát én ezekkel nem értek egyet: én az ojtáshoz fásodó keményes nemes gallyat nem használlok. De használlok olyant, amely nem katyma, hanem ruganyos.

Ez a legjobb, legbiztosabb ojtó nemes gally.

2-szor. A nemes éket nem vágom úgy mint eddig általában vágják, azaz hogy fölfeléről lefelé húzva a kést, vágják az éket. Nem találok ezt jónak azért, mivel így az ék végén megkivántató fehérnyés rész, mely a bütyökből kivágva kell, hogy ott maradjon: *legtöbbször kiszakad*. Nem továbbá azért, mivel így szabályszerű három szöget vágni alig lehet.

E helyet így kell vágni az éket.

Kezünkbe veszünk tehát, nem fás de nem is gyenge, ruganyos két szemes nemes gallyat, s az alsó bütyökön megkeressük a válasz falat, Ezt könnyen meglehet találni, mert minden bütyöknél egy vékony kis vonás látható. Ezt nevezem én válaszfalnak, mert a bütyköt ez két részre osztja.

Azután egy egészen jó és éles késsel, a válaszfal alatt egy ojtópamut vastagságra a gallyacsát keresztbe elvágom.

Azután a nemes gallyacsát a balkezembe veszem, a begörbitett tenyeremet magam felé tartva, az elvágott gallyacsát úgy fektetem, hogy az elvágott bütyök rész alsó vége, a balkézen levő mutató ujamon feküdvé, a gyűrűs ujam felső belső részén feküdjék.

Ekkor kezembe veszem a kést, s annak hegyét az elvágott bütyök közepére helyezem s tolom fölfelé, úgy, hogy a metszlap felső része a bütyökház felső faláig s ne tovább jusson.

Igy van két szögem.

Ezután a gallyacsát megfordítom s ugyan abba az állásba helyezem mint előbb, és a kést a közepére illetőleg a fél ék alsó végére tezzem. Jól megfigyelem, hogy a másik metszlap mily magasan haladt fel váláig, de itt is csak a bütyökházban maradvá feltolom.

Igy nyerek oly szabályos három szöget, melynek hegyében a szükséges kis fehér rész benne van, s olyant, mely a hasításba tolva: *azt teljesen betölti*.

Tehát én nem felülről vágek lefelé; de alulról tolom a késem fölfelé, s úgy irányítom, amint az nekem tetszik. Mert a jobb kéz mutató uja, a kést úgy vezeti, hogy a metszlap felső része a bütökház felső faláig s ne tovább jusson. Így van két szögem. Egyik a kiindulás, a másik a bevezési pont

Tehát én nem felülről vágok lefelé, de alulról tolom a késem fölfelé. Ugy irányítom, amint akarom, mert a jobb kéz mutatója, mely a kést vezeti, a balkéz gyűrűs ujával érintkezik, s a két kéz egymást erősitve — nem izeg-mozog.

Módozattal eltérek tehát abban, hogy alulról vágok felfelé, de eltérek abban, hogy némileg tompa éket azaz olyant vágok, aminő a bütökház végeig kitélik.

Azok kedvéért, akik a múlt évi hasontermészetű cikkemben felsoroltakat nem olvasták, szükségesnek látom megmagyarázni: mit értek én bütökház alatt.

A bütököt ösmeri mindenki. Ennek a háza azon domborodás, vastagodás, a meddig tart illetőleg ahol az ízület veszi kezdetét.

A bütökháznál a hég is vastagabb mint az ízületen. Ha az ék a bütökházig megy csak, ez az alany hasításába tolatva azt teljesen megteli, úgy annyira, hogy ha nem kellene félni attól, hogy az kiverődik: akár kötés nélkül is megforradna.

Tessék megpróbálni, s látni fogja a t. olvasó, hogy az így készített ék a szárnyak által takartatik; csak a felső részét kell megkötni, hogy az ék ki ne essék.

Az ilyen ék metszlapjához nem juthat levegő, s ha külerőszak nem érinti: meg kell forradnia.

3-szor. Eltérek a kötéssel is..

Legtöbben a kötést alulról a bütöknél avagy mindjárt alatta kezdik. Ezek rosszul járnak el, mert legtöbbször a kötéssel az éket feltolják. Mások felül kezdik, ezek meg pláne leszoritják. Én a kötést a közepén ott kezdem, ahol a bütökház felső része van, tehát az eszközölt ékvágás felett közvetlenül, s haladok erősen csavarva felfelé, persze hogy időközött a netalán felesűszott éket rendes helyére betolom.

Midőn a ritka csavarással felértem, akkor haladok lefelé. Ismétlem erős csavarással egész addig, ahol az ék kezdődik, mert én az ék felett kötök erősen, s az éket azután csak huzósan csavarom be, de nem szorosan, s a bütök alatt a csavarást bevezetve összesodrom.

Nem csavarom erősen az éknél és alatta azért, mert én a sebhelytől összeszorításának nem vagyok barátja, azt tartván szemelött, hogy a nedvkeringés ilyenén megakadályozása káros.

Tehát az ék helyes vágása, s a kötés képezi az ojtás mesterség legelső feltételét

Némelyek az időjárásban sem tesznek különbséget, sőt vannak, akik egész ellenkező időjárás mellett készítik a zöldojtást.

Tapasztalataim szerint az ojtásra a legveszedelmesebb a nagyon szeles időjárás. Hátrányos a tulforróság, azért én nagy melegekben a déli órákban nem ojtatok. nagyon szeles időben pedig semmikor sem.

Legalkalmatabb időnek tapasztaltam a kissé felhős, vagy lorongós időjárást. Sőt még akkor is sikerrel lehet zölden ojtani, ha az eső kissé permetezik.

De tapasztaltam azt is, hogy a jaquezen egész korán pompásan lehet ojtani, de később éppen semmi sikerre sem vezet.

A múlt évben egy zöldajtási versenyt rendeztem egy jaquez táblában, június 12—13-án.

A versenyen a megyebeli legjelesebb ojtók jelentek meg, mintegy 18-an. A nemes gallyak kifogástalanok voltak, ojtottak mintegy 10 ezer drbot, s mire július hó 20-án felolvastuk, alig maradt 15—20%-töli, ez év tavaszán pedig midőn elrakni kellett volna: alig találtunk 40—50 ojtványt.

A rendkívüli silány siker abban keresendő, hogy a nevezett két s utánna következő napokon orkánszerű hideg szél fujt.

Később június hó 20—22-én megkísérletem, magam eszközöltem vagy 100 drb ojtást: abból sem lett semmi.

Ova intek tehát mindenkit, hogy nagy szeles időben ojtson. Arra pedig figyelmeztetem, hogy a jaquezen az ojtást egészen korán a hajtások fiatal korában kell eszközölni.

Amint bemutattam az egyéb alkalmakkor elért fényes sikereket, úgy elmondom a rossz eredményt. Mert én nem dicselkedni s czikkezni, de használni akarok; s örülök ha az én megtörtént káromon tanul más, s nem a maga kárán.

De tapasztaltam azt is, hogy eső után nem alkalmas különösen a portalist ojtani. Mert különösen ez túl telített nedvvel, könnyen reped, könnyen törik.

Legnagyobb vigyázat mellett, tiz közül nem lehet 4—5-öt bekötni, úgy hogy a kötés alkalmával alulról meg ne roppanjon.

Az így megroppant ojtvány azután ritka esetben forr meg. Legtöbb el vesz.

Azért tehát eső után addig míg a nedvkeringés igen nagy, nem ajánlatos a zöldajtást különösen a portallis fajokon eszközölni.

A munkások legnagyobb része ezt persze nem tudja, a nagy része pedig nem gondol azzal, hogy a kötésnél megroppan-e: egész vígan folytatja tovább munkáját, hogy nap lementekor a busás napszám neki kifizettség.

A gazdának áll érdekében ezeket megfigyelni.

A rossz nyitás és rossz kapálás káros következményei.

A rossz nyitás, a rossz kapálás az új szőlőkultúra megölője. Nem csak azért, mivel a föld jó megmunkálása az alapja a növények fejlődésének, de azért, mivel a rossz nyitás- és kapálással szőlőinket teljesen elronthatjuk.

Legyen a nemesítés akár helyben eszközölve, akár legyen mint

kész ojtvány kiültetve: a szabály az, miszerint úgy rakassék el, hogy a nemesítés helye félig a földben, félig a szabadban legyen.

De ezt felette kevesen viszik így keresztül; ha legnagyobb éber figyelemmel kíséri a gazda a munkást, legtöbb esetben megadja módját míg az ember ott van. Ha azonban nincs kellő igazi felügyelet: rakatik az, ahogy jön.

És ezt nem lehet a munkás rossz akaratának tulajdonítani, mert az egyszerű ember éber figyelme egész napon át kifárad, s ekkor a szabályból sokat enged.

De meg, ha egy hosszú izületű ojtvány jő kezébe, vagy az ékojtásnál hosszú izületű galy, — mivel a csapok kétszemesek, — hogy a fejezet magasra ne essék: az ojtás helyét jó mélyen a földbe viszi, ahol azután a nemes csakhamar gyökeret ver.

Föltéve, hogy szabálytalanul van elrakva az ojtás, a rossz nyitáskor a tőke kevésbé tisztított ki, s az úgy is eléggé mélyen bent levő nemes rész még mélyebben esik, *s még inkább hajt gyökeret.*

Föltéve, hogy az ojtások rendesen vannak kirakva, ha az ojtás jól vitetik keresztül: a nemes rész legalább fele részben fölszínre jut, a másik fele rész pedig a fent levő legtöbbször szikkadt földben nem hajthat gyökereket. Ellenben ha a nyitás által a föld ki nem szedetik de ott marad: *akkor meg u rendesen rakott ojtvány nemes része is hajt gyökereket.*

Hogy ezen gyökérhajtásnak utó következményeit eléggé megvilágosítsam, meg kell azt is jegyezni, hogy a mely ojtványnál a nemes rész gyökeret hajt, az onnan táplálkozik. S ha már a forradás beállott is: az alany talp gyökerei nem fejlődnek; s így ha később a nemes rész gyökereit eltávolítjuk: a nagy és dus fejlődésű lombozatu tőkét az alany gyenge gyökérzete nem képes kellőképen táplálni. Előbb elsatnyul, később elvész.

Mult évben történt az, hogy egy előfizetőm azt írta, hogy az ő, ripária alanyban eszközölt ojtványait a filoxera tönkre tette.

Az eddig tapasztaltak szerint az lehetetlen, hogy a filoxera a ripáriát tönkre tegye. Megtörténhetik, hogy a ripária rosszul diszlik satnyul és nyomorog; de az még sohasem bizonyult a filoxera közvetlen pusztításának.

Ily esetekben a főszerepet egészen más tényezők idézték elő. S a filoxera pusztítása csak harmad rendű befolyással volt tulajdonítható.

Például ha a ripária neki nem alkalmas talajba ültetetik: elsárgul, elsatnyul. Nincs azután kizárva, hogy a beteges gyökérzetű ripárián a filoxera tanyát ne üssön.

De itt csak is úgy üthet tanyát, ha a tő s gyökérzete más okból betegségbe esett.

Ennek tudatában elmentem megtekinteni az állítólagos filoxera pusztította ripária ojtványt.

Igaza volt az illetőnek, hogy az ojtványa veszésnek indult.

Fakadásai gyengék, levelei fodormerta alakúak voltak; szóval a tőkék nagy része beteg volt.

Először is a talajt tekintettem meg. Megásattam, s meggyőződtem, hogy a ripária ellenségének a méznek semmi nyoma. Tehát tisztában voltam, hogy a betegség nem az alanytól származik,

Szemügyre vettem az ojtvány táblát, s miután láttam, hogy a betegség nem általános, csak szórványos, tisztában voltam, hogy itt szórványos helyi betegséggel van dolgom. Ezért egy ily beteg tőkét kiásattam.

Amint az ásást megkezdették, állítását igazolandó a gazda, egy a tőkéről levett gyökérkét adott a kezembe, a melyen igenis nagy számmal volt a filoxera.

De alig vétetett ki a töke, a betegség egy pillanat alatt látható lett, melyet a gazda maga is készséggel elősmert. Az esetet a következőkben mutatom be.

Először a talaj vöröses agyag s így a ripáriának alkalmas. Az ojtások helyben ékre eszközöltettek.

Az ojtás nagy része jól volt keresztül vive; azaz a nemesítés helye nem volt a földben. Ezek a tőkék épek egészségesek voltak; dus fejlődésűek, dusan megrakva fürtökkel. Ellenbenben azok, ahol a nemesítés helye a szokottnál alább esett, különösen azon körülménynél fogva, mivel roszul lett kinyitva, és az ojtás helyei egész éven át a földben voltak: a nemes részek egész megerősödött gyökereket hajtottak.

Igy erősödtek a földben levő nemes rész gyökerei, s így lettek elhanyagolva az alany gyökerei fejlődésükben. Szóval a töke a nemes gyökerekről élt; az alanyak nem voltak gyökerei.

Tudjuk, hogy a filoxera az európai szőlőtők gyökerein vigan él, s rohamosan szaporit; nem keresi, hogy az ojtványból tört-e elő a nemes gyökér.

Ott is így volt. Ellepte a filoxera a nemes gyökereket, ennek folyománya lett az, hogy a tö a nemes gyökerekből tápnedvet nem kapott: mivel pedig az alanyak nem voltak gyökerei, nem adhatván tápnedvet: *beállott a tőkék visszaesése*. És csakugyan a filoxera pusztítása folytán, csakhogy ez úgy történhetett meg, hogy a szőlőtőkék nem lettek jól kinyitva, nem lettek nyáron át jól kikapálva.

Ily káros következményeket vonhat maga után a rosz nyitás, és a rosz kapálás.

Egy füst alatt elmondom, miként orvosoltuk ezen beteg tőkéket.

Először is a töke nemes gyökereit éles ollóval tövében levágtuk s a tőkét egész kopaszra lemetszettük, s az okozott sebeket folyó ojtó-viasszal bekentük.

Ez történt május 23—25-én.

A tőkék egész június hó 8-ig gondolkoztak, ekkor kezdettek kissé hajtani.

Az előtörött hajtásokat visszatörettük s meghagytunk rajta két

szálat, melyek őszig egy-egy méter magasságig fejlődtek, de be nem értek, s így ez év tavaszán termésre vághatók nem is voltak.

A jelen év tavaszán, hogy az alany gyökerének fejlődéséről meggyőződést szerezhessünk, egy pár tőkét kiásattunk, s úgy találtuk, hogy a gyökerek bár kevésbé de fejlődtek; s így remény lehet hozzá, hogy jövőre lehetőleg helyre jönnek.

Hogy az ilyen és hasonló bajoktól megmeneküljünk, figyeljünk arra, hogy munkásaink a nyitást rendszeresen végezzék.

Ha pedig úgy találnánk, hogy a nyitás nem rendszeresen eszközöltetett, akkor a most eszközölné első kapálásnál huzzuk ki a földet a tőkék mellől. S ha ezt jól végeztük: akkor nyomban következik a nemes gyökerek letisztítása.

A szőlő karó.

Azon a vidéken, ahol ezelőtt is karóval látták el a szőlőket, a karózással megvannak barátkozva; de oly vidékeken, ahol a karózást sohasem alkalmazták: *nem kis gondot ad a szőlők karóval való ellátása.*

A szőlőtalaj megfordítása, a karók beszerzése maga oly összegbe kerül, mint sok vidéken a régi boldog időkben egy hold szőlőt adtak.

Mindenesetre megfontolandó tehát az, vajjon feltétlenül szükséges-e a szőlőtőkét karóval ellátni, avagy vannak módok, melyek mellett azt mellőzni is lehet.

Mielőtt erre a kérdésre felelnénk arra kell válaszolni: *miért kel, miért szükséges a karó?*

A karó azért szükséges, hogy a magasra fejlődő szőlőhajtásait hozzá kössük.

Tehát ott, ahol a szőlőtők hajtásai magasra fejlődnek, avagy helyesebben mondva magasabb fejlődésre bocsájtanak: *ott karó nélkül elni nem is lehet.*

Az új szőlőkultúrával teljesen nem ösmerős azt mondhatná: *visszakell törni a vesszőket s mint a régi szőlőművelésnél összekötni.* Csak hogy ezt az amerikai alanyokra nemesítet ojtványoknál, különösen ha az tápdus talajban van, eszközölni nem lehet.

Nem lehet azért, mert az ojtvány az amerikai alanytő által erősen tápláltatván, *roppant dusan fejlődik*; s ha fejlődésében vissza csipetik: a hónalj hajtások törnek elő, melyek közül különösen a felsők ismét csak magasra nyulnak. Most már ha karónk nincs ezeket ismét csak vissza kell csipnünk, melynek következtében a főhajtások *szertelődött megvastagodnak*, s értéktelenné lesznek, a hónalj hajtások pedig legtöbb esetben nem érnek be, s így azok is értéktelenné válnak.

Pedig ma napság, midőn a vesszők kezesettek, a vesszők árából befolyó jövedelem lényeges úgy annyira, hogy ez alig nélkülözhető, s így a vesszőhozamra nagy gondot kell fordítani.

De a hónaljok ismételt előtörésével nemcsak a vesszőben szenvedünk kárt, de kárt szenvedünk a jövő évben a termésben is, mivel a termő rügyek már ezen évben előtörnek s meghozzák az ugynevezett Márton-szőlőt, vagy igaz nevén nevezve az »egres«-t.

Némelyek azt állítják, hogy a visszatöréssel a szőlők bogycájai nőlnék, a fürtök tömörülnek. Ez így van, csak hogy az ojtványoknál különösen némely fajnál haj, melynek nem előidézésére, de éppen megszüntetésére kell az értelmes gazdának törekedni.

A kadarka, a lisztes fehér s. a. t. úgy is felette dus fürtöket hoz, melyek úgy össze tömörülnek, hogy beérni nem képesek. S ha az ilyen tömör fürtökre egy kis őszi esőzés jó: megszörösödik, megrohad.

Ezért is el kell tehát látni a szőlőtöket karóval, hogy a hajtások lehetőleg szabad folyást nyervén, a fürtök beérését elősegítsük.

De meg az a haszna is van a karózásnak, hogy a tő lombossá lesz, s az esetleg jégkárt némileg enyhíti.

A karók legjobb, ha olyan fából készítettnek, melyek a földben is tartósak, nem egyhamar rohadnak el.

Ilyen első sorban az agácza fa. Ez a legtartósabb karó, csak hogy az a hibája, hogy ha nyersen veretik a tőke mellé, csuful meggömbül. Lehet ugyan úgy is használni őket, csak hogy szépség tekintetében sok kívánni valót hagynak hátra.

Ha azonban a levágás után legalább egy évig ölbe rakva szárítjuk, sokat veszít a gömbülő tulajdonából.

Ez után következik a tölgy. Ebből igen csinos karókat lehet előállítani, nyersen beverve kevésbé gömbülnek meg.

A többi karónak használni szokott fák közül megérintjük még a gyetyánfát.

Csak hogy a két utóbbi az agácznál kevésbé alkalmas.

A többi puhafák mint a bükk, nyár, fűz, s. a. t. említést sem érdemelnek, a legvastagabb bükkfa karó beverve, két éven át elkorhad.

Meg kell emlékeznünk még a fenyőfa karókról.

Ezek ha gömbölyűek, vagy hasítottak: egészen jól kitartanak. A fűrészelt fenyő karók, melyek ez időszert használatban elvannak terjedve, leginkább azért nem czélszerűek, mivel első sorban görcsösek, s a görcsök helyein, ha beveréskor nem, de mihamarább eltörnek.

Az agáczkafa karó ezre 2 m. méter hosszúságban hasítva 23—25 frt, az előállítási helyén. A tölgyfa ugyanily árban van. A fenyő karók azonban 12—13 frt.

Tartóssá tehetjük a karót úgy, ha azokat addig, ameddig a földbe verődik kátránnyal bevonjuk.

Ezer db karó bekátrányozása munkadíjjal együtt 1.80—2.50 krba jön.

Ha akác, avagy tölgy karókat nem kaphattunk, egész bátran lehet fűrészelt fenyő kátrányozott karókat is használni.

5 láb hosszú fűrészelt fenyő karó ezre előállítási helyén 7—9 frt.

Sokan a karókat ültetés alkalmával egyidejűleg állítják be. Én csak a második évben verem a tőke mellé karót. A helyben eszközölt ékojtásnál a harmadik évben. Addig 3—4 részre hasított zsindel is megteszi a szolgálatot.

A kis pénzü emberek ahogy lehet, a nagy pénzüeknek ahogy tetszik! . . .

A karót a tőkétől 3—4 ujnira kell verni; ha távolabb veretik, az első éves ojtványokat nem lehet hozzá kötni, s a tavaszi vihar leveri.

Mint pár évvel ez előtt a lapokból olvastuk, Franciaország egyik borvidékén karó nélkül művelik a szőlőt.

Ott azonban úgy járnak el, hogy a tőkén 3—4 csercsapot nevelnek, s ezt metszik két-három szemre.

Én is tettem vele kísérletet, s a jaquez- és herbemontnál elég eredményt értem el, mind a mellett nem nélkülözhettem a 4 láb hosszú karót.

Ez itt teljesen bevált, azért a jaquez és herbemontnál a 4 láb hosszú karó is elég, de az ojtványoknál legalább 5 láb hosszút alkalmazunk.

Abonyi.

Künn a szőlőben

Következik a kapálás. Ezt azonban ha csak lehet, meg kell előzni a kötésnek. Ha csak lehet, mert ekkor a kapálás tisztán marad.

Következik a zöldojtás, melyet mihelyt lehet kezdeni kell.

Most már különösen a magas fásojtásoknál és pedig akkor, ha ezek nem elég mélyen húztak le, kezdenek a vadhajtások előtörni.

Ezt nem szabad tűrni; mert ezek fejlődésével a forradás hátráltatják.

De bekövetkezik, hogy ugy az oskolába rakott kézben eszközölt ojtásoknál, valamint az ék magas ojtásokról a földet részben az eső le mossa, részben le gorul. Erre nagyon figyelmesnek kell lenni, s ha lehullott azonnal újból mindannyiszor kell felsirkézni.

A karók beverése illetőleg igazgatása szintén a kapálás előtt eszközlendő.

A kapálás alkalmával a földet a tőkék töveitől ki kell kaparni, mert gyökeret ver a nemes rész is.

Az eső országos volt s úgy néz ki, hogy a multévi száraz esztendő az idej gyakori esőzéssel pótolva lesz.

A gyakori esőzés szőlő anyja a gombának; a peronoszpóra gombákból áll, tehát ennek is.

Azért tehát minden gazda készen várja az ellenséget: a *peronoszpórát*. S ha legkisebb jel mutatkozik azonnal a védelem terére.

Akinek pénze van vegyen permetezőt. Nem tanácslom, hogy közösen tartsák; mert a ma fellépett peronoszpóra, 2—3 nap alatt az egész szőlőtáblát ellepte, s mikor a sor reá következik: késő eső után a köpönyeg.

Ha nincs permetező gép, hát van veder, rocska, dézsa, melybe beleüríthető az 1—2 ‰-os rézgálicz a mész oldatos vízzel. Azután elé az apró söprővel, leánynyal és gyerekekkel s összevissza kell fecskendezni a leveleket.

Csak hogy arra kell ügyelni, hogy a fecskedezés ne nagy cseppekben történjék; ezért a belemártott söprőt előbb ki kell verni s a benne maradt folyadékkal kell permetezni.

Kérdések és feleletek.

144. Kérdés. Maga kárán tanul a magyar, mondja a példabeszéd. Én is úgy jártam.

Elhatároztam, hogy én zöldojtással fogom szőlőimet szaporítani. Ez okból három évvel ezelőtt több ezer ripáriát ültettem el.

Ugyan egyidejűleg vettem 1000 db gyökeres ojtványt, azon célból, hogy ezek zöld hajtásait a ripáriák ojtásaira fogom használni.

Május 25-én. midőn e sorokat írom, a ripáriáim annyira előre haladtak, hogy zölden ojthatók volnának, ha hozzá alkalmas nemes galylyal rendelkezném.

Az ojtványokat az első és a többi évben egy szakférfit tanácsára úgy metszettem, amint azt manapság hirdetik, A mint azt Engelbrek szakférfit legutóbb javasolta. És elértem azt, hogy a harmadik éves ojtványaim legtöbbje termést hozott, de ojtásra alkalmas zöldgallyam a megeredt 700 néhány tőken nagyon csekély van; vagy helyesebben mondva *éppen semmi*.

Az ojtványok hegy hajtásai tulvastagok és kövérek. Teljesen igazat adok vinczelléremnek, midőn azt mondja, hogy azzal ojtani nem alkalmas. Mert azok vastagok ugyan, de petyhúk.

De ha alkalmasak volnának is, nem lehetne azok hegyeit levágni, mert legtöbbjén firtök vannak.

Most itt állok . . . ojtó embereim vannak, nincs ojtó gallyam . . . S kérdem mit tegyek? . . .

Jó lesz-e s lehet-e zöld gallyat más vidékről hozatni? Ha igen miként kell csomagolni?

Avagy várakozzak-e a zöld hajtásra, amíg talán a tőken az alvó szemek előtörnek.

S végtére ha más vidékről hozatott zöld gally nem jó, jó lesz-e ha az évben fejlődő hajtásokat meghagyom, s jövő tavaszon magas fás ojtásokkal beojtom?

S végre kérdem: miként kell metszenem, vagy hogy járjak el, hogy jövőre a zöld gallyal idejében rendelkezsem.

Bpest.

Dr. R. Zs.

Felelet. Azt tudni kell, hogy azon metszési módozat mellett, melyet Engelbrekt ur előadott: *tőke nem képződik.* Ha nincs tőke: legfellebb a bütyköknél van néhány elrejtett szem, mely azonban mindaddig, míg a tő erejét a meghagyott csapokon kifejteni tudja: ritka esetben tör elő. S így meddő, a zöldojtáshoz alkalmas gallyakkal, korán, sohasem fog rendelkezni.

Tehát ha már most korán akar zölden ojtani: akkor hozasson megbízható telepről zöld gallyakat.

Csakhogy azokat össze csomagolni, bepakolni nem szabad; mert megtüled, s azután a legjobb ojtó kezében is silány eredményt ad, különösen, ha összecsomagolva csak egy éjszaka is így hált.

Legjobb a leszedett zöld gallyakat puttonba vagy más edénybe, állítgatva szállítani; s mindennap feldolgozni azt ami leszedetett.

A nevezett metszés mellett mint mondtam, a mellék fattyú, ojtásra alkalmas hajtások nem törnek elő, De ha a hajtás kellő magasságot ért és visszacsipetik: *a honalj hajtások előtörnek. Ezek igen alkalmasok a zöld ojtáshoz.*

Ez bekövetkezik június hó közepe felé, s ilyenkor elég jókor van zöld ojtást eszközölni.

Ha azt akarja elérni, hogy korán alkalmas zöld ojtó gallyakkal rendelkezék, legokosabban cselekszik, ha az európai vesszőt ritkásan beoskolázza. Erről egész korán nyer ojtó-gallyakat.

Ha pedig az ojtványokon ohajt korán fejlődő meddő ojtógallyakat nevelni: *akkor a követett metszési módozattal hagyjon fel.* S eszközölje a metszést cser-csapra. E mellett tőke is fog képződni. Lesz alvó szem; ebből fejlődik meddő, ojtásra alkalmas gally, s ami fő: *terméssel is rendelkezik.*

Ami azon kérdését illeti, hogy jó lesz-e a hajtásokat meghagyni s jövőre fásan magasan beojtani: *csak igennel felelhetek.*

Csakhogy kár a zöldojtási idényt is elhagyni; mert minden ojtás jó, mely jól vitetik keresztül.

Mivel pedig a legnagyobb sikert a korán eszközölt ojtás ad, tehát szerezen be máshol alkalmas zöldgallyakat.

145. Kérdés. Teljesen jó-e az azurin a permetezéshez? Ha nem, mi jobb nálánál és hogy kell vele elbánni. Fecskendővel vagy söprővel permetezzek-e?
O J.

Felet. Az azurin igen is jó a szőlőlombozat permetezéséhez. De jó a köznyelven ismert kék kő is.

Különben az azurin is csak rézgáliczból (kékkő) van előállítva, csakhogy az előállítás költségeit jól megfizettetik.

A rézgálicz ha az mészszel kevertetik, sokkal jobb az azurinnál azért, mivel a mész a szőlőlevelekre ég, s az eső nem mossa oly könnyen le mint az *azurint.*

Ha kis tábla szőlőt kíván permetezni, akkor használhat azurint.

De ha nagyobb tábla szőlőt kíván permetezni, akkor minden esetben a rézgáliczot mésszel keverve ajánlom.

Minden 100 liter, ha lehet eső vagy folyó vízhez vegyen, 1—2 kilo rézgáliczot s azt mozsárban töresse lisztté. S ezután egy nagyobb adag egészen meleg vízben oldja fel.

Azután vegyen 1—2 kilo oldatlan meszet, s azt vízben jól oldja fel s a kész oldatot össze keverve, sűrű szitán át öntse az egy hektoliter vízbe.

A lombos szőlőkbe mindenesetre jobb a permetező. Ezek közül én a Vermorel-félét tartom a legcélszerűbbnek. Három év óta megelégedéssel használom.

Ha azonban apró tőkájü, fiatal ültetésről van szó, vagy ha nincs rendelkezésre permetező: tessék apró ruhasöprőket beszerezni. A permetező kezébe rocskát adni, s úgy utasítani, hogy a bemártás után a söprőcskét mindig a rocskába verje vissza, s ha nagyobb tömegek lehultak róla, lehet célszerűen permetezni.

Az első permetezéshez 1%, a másodikoz 2%-töli rézgálicz és mésszoldatot használjon.

146. Kérdés. Szőlőföldemről a tőkét ezelőtt két évvel vágattam ki, s a tél folyamán 2 láb mélyen megfordítottam.

Eddig azt hittem, hogy talajom a ripáriának teljesen alkalmas vörös-barna vályok; most azonban a fordítás után látom, hogy egyes helyeken, különösen ahol mélyedések vannak, egészen kékes agyag — mely legnagyobb részében meszet tartalmaz — van.

A tavaszon kerestem szolonisz gyökeres vesszőt. Simát nem vettem, mert úgy hallottam, hogy rosszul ered. Mivel azonban ezt nem kaptam, rupestrist pedig a gomosa baczillaire végett nem ültettem: a fordított föld ültetéslenül van, s a nyár folyamán kapás-növényt fogok benne termelni.

Mindamellettt tájékozásul kérdelem:

Mit ültessek a nevezett fordított területbe?

Felelet. Feltett kérdésében felsoroltakra általános tapasztalatok alapján felelhetek csak, mivel a nevezett területet nem láttam.

De mivel a földrétegek fekvése természetesen majdnem egyforma, előttem áll önnek talaja, mely egyéb helyein vörös sárga, s helylyel-közzel kék agyag, azaz erősen mész.

A vörös földtalaj alatt közvetlenül legtöbbször világosabb vörös vagyis inkább sárgás talaj van, mert a felülre került rész a külbefolyások tették termékeny és szinesebbé.

A sárgás föld alatt legtöbb esetben agyag és ez alatt homok következik.

Ha azonban alant homok nincs, akkor kavicsos, kövecses keverékű szárazabb föld keverék van.

A mész többféleképen jelentkezik. Van eset, hogy a 3—4 lábnyi mély humus alatt kisebb mézskő sziklák vannak. Vannak ismét kevert állapotban a sárgabarna földdel, Ily esetekben borsó, kendermag nagyságú kisebb-nagyobb fehér mészanyagok keverednek a föld

közé. Ezt a köznép *köporosnak* nevezi. Van ismét, mely az agyagban van; a sárgában kevés, a fehérben több; a kék agyag azonban legtöbbször meszet tartalmaz, mely ha felszínre kerül: a levegő hozzájárulásával elporlad, kék színét elveszti s lesz belőle a *köporos* meszes talaj.

Azon területek, ahol a mészkövek szirtekben vannak a föld alatt, nem csinálnak nagy bajt.

Ott hol a mész az agyagban jelentkezik, ott is meglehetősen alkalmas módokkal élni a ripáriával. Ott azonban ahol a mész köporos alakban és pedig nagy mennyiségben az általános területen van: *egy általában nem lehet a ripáriát ültetni.*

Az ön területén a meszes agyag egyes helyeken ott jelentkezik, ott van, ahol a földterületen mélyedések vannak.

Ezen értesítésből azt látom, hogy az ön általajában általában van kék agyag, azaz mész, de csak rétegekben.

A földterületeken levő mélyedések mosások onnét származtak, hogy a földet a víz elhordotta, a gazda pedig visszahordani elmulasztotta.

S most midőn a fordítás bekövetkezett, mindenesetre itt is 2 láb mélyre lévén a föld megfordítva meszet talált, mely a felszínre került.

Ez nem nagy baj. Tessék az ilyen felszínre került mészfoltokat onnét ártalmatlan helyre elhordatni, s tessék az így támadt ürességet alkalmas földdel megtölteni. Oly magasan mint a többi rész áll; azután minden okoskodás és tartózkodás nélkül egész bátran ripáriával beültetni.

Mert ahol két láb mélyen alkalmas talaj van, ott lehet bátran ültetni. Önnél pedig két lábnál mélyebben mintegy 3—4 lábnyira található a mész.

Nem úgy kell érteni ezt, hogy ott ahol az általajban mész van nem lehet ripáriákkal boldogulni. Hanem úgy, hogy ahol a mész a földszínétől három lábig található.

147. Kérdés. Két évvel ezelőtt helyben ojtottam olasz rizlinget, melynek izületei szerfelett hosszúak voltak. S már akkor aggódtam, hogy a fejezet felette magasan fog lenni. Mert amit előre kellett volna mondanom: az ojtáshoz 2 szemes nemes gallyakat használtam.

Most már igazolva látom aggodalmamat s fordulok panaszommal t. szerk. urhoz s kérdem: van-e mód, melylyel ezen hibán segíteni lehetne?
Sz. K.

Felelet. Az igaz, hogy a túl magas fejezetek nem éppen alkalmasak. De hát ha van kedve és elég pénze segíthet rajta úgy: ha a szőlőterületet földdel meghordatja.

De meg azután nem éppen jogosult az aggodalma, mert az ojtványok a második vagy harmadik évben az alsó szemről is kihajtanak. S ha egyszer kihajtott az alsó szem, a magas fejezet eltávolítása tetszésünktől függ.

Elő lehet ezt segíteni azzal, hogy a fejezeten a metszést egész röviden eszközöljük. Ekkor a többi ereje legtöbbször életre kelti az alsó szemet.